

Україна прийшла до своєї незалежності. Україна гарантує реальну свободу совісті, яка забезпечує кожному громадянину України вільний шлях до свого храму. Важливо, щоб цей шлях був справді Дорогою, Правдою і Життям.

Світлана МОРОЗЮК (Рівне)

СУЧАСНИЙ СТАН МІЖКОНФЕСІЙНИХ ВІДНОСИН У РІВНЕНСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Релігія органічно вплетена в структуру соціуму, є одним з важливих її компонентів, знаходиться в тісній взаємодії з іншими структурними елементами суспільства. Свобода релігії означає незалежне функціонування релігійних рухів, течій та їхніх інституцій, а також правові, суспільно-політичні, економічні можливості та гарантії для вільної релігійної діяльності.

Свобода існування релігії в суспільстві:

- ✓ - це характер взаємовідносин держави та релігійних організацій, її ставлення до релігії;
- ✓ - це її місце і функціональна роль у суспільстві, правовий статус релігії і церкви, нормативний простір діяльності тих чи інших релігійних організацій, рівень можливості реалізувати свої функціональні потенції в конкретному соціумі;
- ✓ - це й комплекс проблем, пов'язаних з правами і свободами людини в аспекті її ставлення до релігії та церкви, умовами і можливостями її вільної самореалізації в системі релігійних чи нерелігійних координат;
- ✓ - це і питання міжцерковних, міжконфесійних, внутрішньо-церковних відносин [Бабій М.Ю. Свобода совісті: сутність та структура // Релігійна свобода. Наук. щорічник. –К., 2000. –С. 5].

Рівень практичної реалізації свободи совісті, свободи релігії в їх суспільному вимірі розглядається в аспекті міжнародних правових стандартів як важливий критерій оцінки гуманістичної сутності тієї чи іншої держави, її демократичності.

Правовий аспект свободи релігії характеризує законодавчо оформлену сукупність юридичних норм, які регулюють суспільні відносини в процесі практичної реалізації релігійними організаціями свого права на свободу релігії. Зрозуміло, що остання може бути об'єктом цих норм лише в процесі реалізації релігійними організаціями своїх цінностей, тобто в своєму публічному, суспільному вияві, не перешкоджаючи іншим релігійним рухам.

В цьому контексті надзвичайно важливою як в теоретичному, так і практичному вимірі постає проблема міжконфесійних відносин і роль органів державної влади у гармонізації відносин між конфесійними течіями. На сучасному етапі державотворення ця проблема залишається надзвичайно актуальною і належить до пріоритетів як у діяльності органів державної влади, так і релігійних організацій та суспільства в цілому [Бабій М.Ю. Державна політика щодо свободи совісті й релігій: сутність і практика// Людина і світ. – 2004. - №3. –С. 16-19].

Міжконфесійні відносини з великою інтенсивністю впливають на рівень релігійної свободи в Україні, оскільки вони формують певне ставлення громадськості стосовно тієї чи іншої релігійної спільноти. Цей вплив не завжди може бути позитивним, більше того він може породжувати дискримінацію за релігійною ознакою. Саме тому гармонізація міжконфесійних відносин у Рівненській області належить до пріоритетних завдань у діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Станом на 1 вересня 2008 року в Рівненській області зареєстровано 1443 статутів релігійних організацій, у тому числі 1394 статuti релігійних громад.

За авторитетом і ступенем впливу провідне місце в області займають православні – 963 релігійні організації, що становить більше 2/3 від загальної кількості зареєстрованих на Рівненщині.

Релігійну карту Рівненської області формують 29 конфесій та віросповідних напрямків, найбільшими з яких є: Українська Православна Церква Московського Патріархату, Українська Православна Церква Київського Патріархату, Українська Автокефальна Православна Церква, Українська Греко-Католицька Церква, Римсько-Католицька Церква, Християни Віри Євангельської, Євангельські християни-баптисти.

Усвідомлюючи важливість формування узгодженої позиції церков та релігійних організацій щодо тих чи інших змін в духовному житті народу, нейтральності церков, завданням органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування є налагодження державно-церковного діалогу та створення сприятливого мікроклімату для конструктивних міжконфесійних стосунків в області. Реалізуючи зазначені завдання, необхідно враховувати наступні фактори: високий авторитет релігійних організацій, в українському суспільстві, їх прагнення впливати на події суспільного та духовного життя, самоврядний характер та значну роль при формуванні громадської думки.

В умовах закріпленого Конституцією України положення про відокремлення церкви від держави діалог держави і релігійних організацій є безальтернативною формою співпраці. Адже відсутність аналізу чинного законодавства і практики релігійного життя, недостатньо відкрита дискусія щодо актуальних питань державно-церковних взаємовідносин звужує можливість співпраці між державою та релігійними організаціями. Крім цього, діалог як один із універсальних засобів формування соціального миру і стабільності, сприяє консолідації суспільства.

Виходячи з вищезазначеного, органами державної виконавчої влади та органами місцевого самоврядування Рівненської області здійснюються заходи, направлені на подолання наслідків безконтрольного втручання держави у церковне життя, дискримінації та обмеження ініціатив релігійних організацій. Конкретними прикладами державно-конфесійного діалогу в Рівненській області та прийнятих за його наслідками рішень є функціонування Рівненської обласної Ради християнських церков та Обласної міжвідомчої комісії з підготовки пропозицій щодо відновлення прав церков і релігійних організацій, які були порушені внаслідок проведення колишнім СРСР тоталітарної політики стосовно релігії, центральним завданням якої є вжиття заходів щодо повернення релігійним організаціям колишніх культових будівель, іншого церковного майна, що перебувають у державній власності і використовуються не за призначенням. Враховуючи стан відносин між гілками українського православ'я, винятково важливою у зміцненні міжконфесійного діалогу є роль Рівненської обласної Ради християнських церков, що забезпечує можливість керівників релігійних організацій області представити власну позицію з того чи іншого питання та унеможливорює переростання неузгодженостей між конфесіями у відкрите протистояння. У цьому контексті набуває надзвичайної ваги невтручання органів державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у питання, що входять до виключної компетенції релігійних організацій та регламентуються їх статутною діяльністю.

У сучасних умовах, як для органів виконавчої влади, так і для керівників конфесій є надзвичайно важливою вольова готовність до діалогу і здатність до конкретних кроків – зустрічей, спільних зборів, конференцій, обговорень тощо. Що ж може бути основою для таких форм співпраці? Насамперед відчуття партнерства між сторонами – державою і релігійними організаціями. Принципово потрібно визнати, що релігійна організація і держава не втручаються у діяльність одна одної. При цьому держава не чинить перешкод щодо присутності релігійних організацій в суспільстві, а релігійні організації працюють на духовну і соціальну інтеграцію українського суспільства, беруть участь у суспільно

важливих проектах. Саме на досягнення вищевказаної мети спрямовані регулярні зустрічі керівництва Рівненської обласної державної адміністрації з керівниками релігійних організацій області. Результатом подібних контактів стала спільна участь керівників релігійних організацій, в тому числі керуючих Рівненськими єпархіями архієреїв, у заходах із відзначенні державних свят та пам'ятних для українського народу дат, зокрема Дня незалежності України, Дня пам'яті жертв голодоморів, Дня Перемоги та інших. В області зареєстровано 19 газет, заснованих релігійними організаціями. У 2008 році у понад 100 загальноосвітніх закладах читається факультативний курс з християнської етики.

Таким чином, незважаючи на різні історичні, догматичні та інституційні особливості релігійних організацій, вони приречені співпрацювати між собою для вищої мети – духовного відродження людини і суспільства.

Протягом всієї своєї історії кожна конфесія ревно оберігала своє віровчення, не допускала зовнішніх впливів з боку представників інших релігійних груп. При всіх позитивних змінах ця тенденція зберігається і сьогодні. Свобода релігії це та проблема, яка потребує свого практичного вирішення. Це проблема не держави, це, передусім, питання тієї чи іншої конфесії. Але роль держави не потрібно применшувати у вирішенні міжконфесійних протистоянь.

Міжконфесійні відносини, на нашу думку, можна покращити за допомогою таких методів:

1. Широка релігієзнавчо-просвітницька діяльність серед громадськості і пропагування толерантного ставлення до різноманітних релігійних спільнот.
2. Попередження конфліктогенних ситуацій і відповідне реагування з боку державних інституцій на спроби порушення міжконфесійної злагоди.
3. Проведення і підтримка спільних акцій, круглих столів, наукових конференцій і соціальнозначущих програм за участю різних конфесій.
4. Максимальне сприяння міжконфесійним контактам і в пошуку між ними компромісних рішень щодо певних проблем.

Принцип рівності релігійних організацій перед Законом передбачає заборону втручання одних релігійних спільнот у справи чи діяльність інших, а також забороняє спроби перешкоджати виконанню ними своїх функціональних обов'язків. Заради утвердження демократичних цінностей держава повинна в межах своїх повноважень запобігати конфліктам в релігійній сфері.

Проаналізувавши міжконфесійну ситуацію у Рівненській області, ми можемо зробити висновок, що у цій сфері на Рівненщині спостерігаються позитивні тенденції щодо налагодження порозуміння і співпраці між релігійними організаціями різних конфесійних напрямків.